

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Kansaneläkelaitoksen (Kelan) asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esityksessä (HE 66/2026) ehdotetaan, että ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten rahoitusvastuu ja muiden Kansaneläkelaitoksen nykyisin sairaankuljetuksena korvaamien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuu siirrettäisiin kokonaisuudessaan hyvinvointialueille. Sairausvakuutuslain mukaiset sairaankuljetuksen korvaukset eli ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten ja muiden sairaankuljetusten korvaukset lakkautettaisiin. Kuljetukset rahoitettaisiin jatkossa valtion rahoituksella ja lisäksi hyvinvointialueille säädettäisiin jatkossa oikeus periä näistä palveluista asiakasmaksuja. Tarvittavan valtion rahoituksen hankkimiseksi valtion kannalta kustannusneutraalisti sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen vakuutettujen rahoitusosuutta korotettaisiin ja vastaavasti valtion rahoitusosuutta alennettaisiin.

Terveydenhuoltolakia muutettaisiin siten, että selkeytettäisiin voimassa olevaa ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten sääntelyä ja säädettäisiin hyvinvointialueiden velvoitteesta huolehtia niistä ambulanssilla tehtävistä potilaskuljetuksista, joista sairausvakuutuslain nojalla nykyisin voi saada korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Terveydenhuoltolain muutokset tulisivat voimaan kesällä 2026, mutta ne vaikuttaisivat hyvinvointialueiden järjestämisvastuun laajuuteen 1.1.2028. Sairausvakuutuslain muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2027 ja sitä sovellettaisiin 1.1.2028 alkaen.

Lausunto

Kela kannattaa hallituksen esitystä. Kela katsoo, että ensihoitopalveluun kuuluvien sairaankuljetusten sekä muiden sairausvakuutuslain perusteella korvattavien sairaankuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtäminen kokonaisuudessaan hyvinvointialueille on tarkoituksenmukaista. Kun hyvinvointialueet toimisivat jatkossa sekä järjestäjän että rahoittajan roolissa, mahdollistaisi tämä huomioimaan kokonaisvaltaisemmin erilaiset sairaankulje-

KELA/6570/2026

24.4.2025

tus- ja ensihoitotehtävät. Muutos mahdollistaisi myös ensihoidon ja kiireettömän sairaankuljetuksen kokonaisuuden kehittämisen sekä tarkoituksenmukaisen hoidon kuin myös kustannusten näkökulmasta.

Koska Kelan rooliin ei kuulu asiakkaan terveydentilan edellyttämän kulkuneuvon arviointi, ja tarpeellisen kulkuneuvon määrittely on tehtävä ennakkoon terveydenhuollon ammattihenkilön tai hätäkeskuksen toimesta, ensihoitopalveluun kuuluvien sairaankuljetusten sekä muiden sairausvakuutuslain perusteella korvattavien sairaankuljetusten osalta, Kela katsoo, että kyseessä on kiinteä osa hoitoketjua ja hoidon toteutumisen suunnittelua, jolloin kokonaisvastuun siirtyminen sairaankuljetustehtävistä olisi luontevaa jatkossa kuulua hyvinvointialueille.

Sairaan kuljetusten rahoitusvastuun siirtyessä hyvinvointialueille asiakkaiden sairausvakuutuslain mukaisten matkojen omavastuuosuudet sekä asiakasmaksulain mukaiset asiakasmaksut kerryttävät kahta eri maksukattoa. Tällöin asiakas voi joutua maksamaan taksilla ja ambulanssilla tehdystä matkaketjuista sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun että asiakasmaksun. Tämä saattaa aiheuttaa taloudellisia haasteita erityisesti sellaisille pienituloisille ja usein sairastaville asiakkaille, jotka käyttävät eri kulkuneuvoja. Kuitenkin, kuten hallituksen esityksen kohdassa 6.1 on todettu, edellä kuvattujen matkaketjujen vuotuinen määrä on pieni. Toisaalta muutos voi olla toivottu erityisesti niissä asiakasryhmissä, joilla on paljon julkisen puolen hoitajaksoja sekä ambulanssimatkoja, koska kuljetukset kerryttävät jatkossa samaa asiakasmaksukattoa kuin muutkin asiakasmaksulain mukaiset hoitomaksut.

Kela seuraa asiakkaidensa matkakaton täyttymistä, ja palauttaa vakuutetulle matkakaton ylityksen, mikäli palveluntuottaja on perinyt asiakkaalta omavastuuosuuden tämän matkakaton jo täytyttyä. Asiakkaan näkökulmasta tarkasteltuna, olisi tärkeää huomioida, että rahoitus- ja järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueiden vastuulle, asiakkaan asiakasmaksukaton täyttymisen informoinnista huolehdittaisiin niin ettei asiakkaan asema tässä suhteessa heikkenisi nykytilaan nähden.

Esityksen myötä Kela korvaisi ensihoitoon ja kiireettömään sairaankuljetukseen liittyviä matkakustannuksia vuoden 2027 loppuun asti suoritetuista kuljetustehtävistä puolen vuoden hakuajan puitteissa. Muita esityksen toimeenpanoon liittyviä tehtäviä Kelassa olisivat mm. sairaankuljetukseen liittyvien suorakorvaussopimusten päättäminen, asiakkaiden ja terveydenhuollon informointi sekä lomakkeiden ja järjestelmien päivityksiin liittyvät tehtävät.

Kelalla ei ole huomautettavaa esitysluonnoksessa mainittuihin vaikutuksiin, jotka koskevat Suomessa oleskelevien kotikunnattomien henkilöiden oikeuksia taikka Kelan hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille sekä HUS-yhtymälle maksamia valtion korvauksia.

KELA/6570/2026

24.4.2025

Mia Helle
yksikön päällikkö

Reija Jääskeläinen
keskuksen päällikkö